

Ministerul Educației al Republicii Moldova
Filiala Bibliotecă de Învățământ din Nord (BIN) a ABRM
Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alecă Russo” - Centrul
Biblioteconomic

ATELIER PROFESIONAL

Aplicarea Standardului “Indicatori de performanță pentru biblioteci”-
ISO 11620:2008, IDT și eficientizarea bibliotecii de învățământ
16 mai 2012, miercuri

Excepții și limitări pentru biblioteci în legea privind dreptul de autor și drepturile conexe

**Valentina Topalo, șef serviciu
Angela Hăbășescu, bibliotecar principal**

Decretul nr. 562-V al Președintelui interimar al Republicii Moldova

**Promulgarea Legii nr. 139 din 2 iulie 2010
privind dreptul de autor și drepturile conexe,
data intrării în vigoare : 01.01.2011 .**

**Reglementează raporturile ce apar în rezultatul
creării și valorificării operelor literare, artistice
și științifice (dreptul de autor) și ale
interpretărilor, fonogramelor, videogramelor și
emisiunilor organizațiilor de difuziune
(drepturile conexe), precum și alte drepturi care
sunt recunoscute în legătură cu activitatea
intelectuală din domeniul literaturii, artei,
științei și tehnicii.**

Legea nr. 139/2010

Noua Lege consemnează drepturile morale și patrimoniale de care dispun autorii sau titularii de drepturi, excepțiile și limitările drepturilor patrimoniale pentru asigurarea accesului la cultură, educație și învățământ, precum și facilitarea accesului la lucrările protejate prin dreptul de autor și drepturile conexe pentru persoanele cu dizabilități.

**Legea nr. 139/2010 include prevederi noi cu referire la:
drepturile producătorilor bazelor de date și de videograme;**

sistemul de gestiune colectivă, obiectivul principal al căruia constă în colectarea și repartizarea remunerației pentru utilizarea creațiilor membrilor săi, prin intermedierea relațiilor dintre autori și utilizatori;

Legea nr. 139/2010

procedura de avizare a organizațiilor care vor administra drepturile patrimoniale ale autorilor și titularilor de drepturi;

activitatea Comisiei de Mediere și Arbitraj pe lângă Agenția de Stat pentru Proprietate Intelectuală, care va examina și soluționa litigiile din domeniul dreptului de autor, drepturilor conexe și al altor drepturi protejate de Lege.

În Legea nr. 139/2010 au rămas prevederi referitoare la sistemul de înregistrare a obiectelor dreptului de autor și drepturilor conexe, chiar dacă înregistrarea nu este o condiție obligatorie pentru obținerea protecției, exercitării și aplicării dreptului de autor și a drepturilor conexe.

Legea nr. 139/2010

Legea privind dreptul de autor și drepturile conexe a fost elaborată în scopul creării unui mecanism eficient de funcționare a sistemului de protecție a dreptului de autor și drepturilor conexe, precum și de armonizare a legislației naționale cu convențiile internaționale și directivele europene în domeniul dat.

Odată cu adoptarea Legii nr. 139/2010 privind dreptul de autor și drepturile conexe, a fost finalizat procesul de armonizare a legislației de proprietate intelectuală a Republicii Moldova cu standardele internaționale și comunitare, fiind realizat angajamentul asumat de Republica Moldova conform art. 49 al Acordului de Parteneriat și Cooperare, cadrul legislativ acoperind întreg spectrul de drepturi de proprietate intelectuală.

Excepții și limitări

O trecere în revistă a excepțiilor și limitărilor în domeniul proprietății intelectuale pentru biblioteci ,oglindită în Capitolul III, **EXCEPȚII ȘI LIMITĂRI ALE DREPTURILOR PATRIMONIALE** , Articolul 27. Reproducerea reprografică de către biblioteci, arhive și de alte instituții. Articolele inserate în această lege sînt în favoarea Bibliotecilor , instituții care desfășoară o activitate de informare, libertatea de reproducere și multiplicare a unei opere protejate în scopuri de informare științifică sau de altă natură.În prezenta Lege privind dreptul de autor și drepturile conexe, art.27și art.28 această libertate și-a găsit reglementarea cu titlul Reproducerea reprografică de către biblioteci, arhive și de alte instituții.

Reproducerea reprografică

- Reproducerea reprografică este definită în art. 3 al Legii nr.139 ca *fiind* “reproducerea în facsimile(copie exactă)a originalului operei scrise sau grafice, în dimensiune naturală, mărită sau micșorată, prin intermediul fotocopierii ori prin oricare alte mijloace tehnice similare, altele decât cele de editare.
- Reproducerea reprografică nu include fixarea operei în formă electronică(inclusiv digitală), optică sau în orice altă formă mecanolizibilă”.

Articolul 27

În aliniatul(1) al articolului 27 este utilizat de către legiuitor expresia **opere publicate legal, adică opera adusă la cunoștința bibliotecarului, care va putea fi reprodusă de bibliotecă fără consimțămîntul autorului chiar și în situația cînd nu a fost divulgată, însă numai în volumul determinat de scopul în vederea căruia a fost solicitată reproducerea.**

Articolul 27

Limitarea exercitării drepturilor de autor se reflectă exclusiv la drepturile patrimoniale de autor. Altfel spus, oricare ar fi modul de utilizare a operei, cu sau fără consimțământul autorului, drepturile morale, (dreptul la partenitatea operei, dreptul la nume, dreptul la integritatea operei, dreptul de divulgare), îi sînt garantate autorului, el putîndu-le exercita oricînd.

Permisuni

Legea respectivă prevede trei cazuri în care este permisă reproducerea reprografică cu respectarea condițiilor arătate și în volumul determinat de scopul urmărit:

reproducerea de către biblioteci a exemplarului unei opere pentru a înlocui exemplarul pierdut, *distrus sau devenit inutilizabil ori pentru a pune exemplarul la dispoziția altor biblioteci sau arhive similare în vederea înlocuirii, în colecțiile lor proprii, a operelor pierdute, distruse sau devenite inutilizabile, dacă obținerea pe cale obișnuită a unor asemenea exemplare ale operei nu este posibilă*".

Permisuni

reproducerea la cererea persoanelor fizice în scopuri didactice, științifice sau personale, articole sau alte opere cu volum mic ori extrase scurte din opere literare publicate legal(cu excepția programelor de calculator) și utilizarea exemplarelor reproduse în scopuri private de studiu sau cercetare, și nu urmărește obținerea unui avantaj economic sau comercial, direct sau indirect;

reproducerea de către instituțiile de învățămînt în scopuri de studii, cercetare -articole aparte , opere cu volum mic ori extrase scurte din opera scrisă publicată legal(cu excepția programelor de calculator) și nu urmărește obținerea unui avantaj economic sau comercial, direct sau indirect;

Articolul 27

În ultimile 2 cazuri reproducerea reprografică este posibilă, fără plata unei remunerații către autor, numai dacă biblioteca sau instituția de învățământ **NU DISPUN DE LICENȚĂ** pentru reproducerea reprografică care este eliberată de organizația de administrare pe principii colective a drepturilor patrimoniale ale autorilor, în caz contrar condițiile reproducerii reprografice ar fi fixate în această licență, și despre care biblioteca sau instituția de învățământ știe sau trebuie să știe.

Articolul 28. Alte excepții și limitări

O condiție generală pentru reproducerea operelor în scopul asigurării accesului la informație este aceea a indicării obligatorii a numelui autorului a cărei operă este valorificată și a sursei de împrumut.

Valorificarea operelor fără consimțământul autorului

se permite fără consimțământul autorului sau al altui titular al dreptului de autor și fără plata vreunei remunerații de autor , dar cu respectarea condiției menționate, utilizarea unor citate de proporții reduse în cadrul unei alte opere, în scop de cercetare sau de critică;

Articolul 28. Alte excepții și limitări

- **cu condiția ca acestea să se refere la o operă sau la un alt obiect protejat care a fost deja pus, în mod legal, la dispoziția publicului, indicându-se sursa și numele autorului, exceptând cazurile în care acest lucru este imposibil; folosirea citatelor în conformitate cu practica pertinentă și în măsura impusă de un scop specific;**
- **se permite utilizarea operelor ca material ilustrativ în publicații, emisiuni sau în imprimări audio sau video de caracter didactic, cu condiția să se indice sursa și numele autorului, exceptând cazurile în care acest lucru este imposibil, și în măsura justificată de atingerea unui scop necomercial;**

Articolul 28. Alte excepții și limitări

- reproducerea și distribuirea în presă, comunicarea publică sau punerea la dispoziția publicului în regim interactiv a articolelor publicate legal cu privire la subiectele de actualitate economică, politică ori religioasă sau a unor opere radiodifuzate ori televizate, sau a altor obiecte protejate de același caracter ori aduse la cunoștința publică în regim interactiv în cazurile în care astfel de utilizări nu sînt interzise în mod expres și dacă se indică sursa și numele autorului;
- utilizarea operelor sau a altor obiecte protejate pentru relatarea evenimentelor curente, în măsura justificată de scopul de informare și cu condiția să fie indicată sursa și numele autorului, exceptînd cazurile în care acest lucru este imposibil;

Articolul 28. Alte excepții și limitări

- utilizarea discursurilor publice și a extraselor din prelegerile publice, opere sau din alte obiecte protejate de caracter similar, în măsura justificată de scopul de informare și cu condiția să fie indicată sursa și numele autorului, exceptând cazurile în care acest lucru este imposibil;
- imprimarea operelor pentru utilizare temporară, realizată de organizațiile de difuziune la propriile instalații și pentru propriile emisiuni. Asemenea imprimări vor fi șterse și distruse după șase luni, în afară de cele care au valoare documentară excepțională, urmînd a fi păstrate în arhiva de stat;

Articolul 28. Alte excepții și limitări

- utilizarea operelor în folosul persoanelor cu deficiențe vizuale, avînd legătură directă cu deficiența respectivă și fiind de natură necomercială, în măsura justificată de o astfel de utilizare;
- utilizarea operelor în timpul ceremoniilor religioase sau al ceremoniilor oficiale organizate de autorități publice;
- utilizarea operelor în scop de reclamă a expozițiilor publice sau a vânzărilor de opere de artă, în măsura necesară pentru promovarea evenimentului, excluzînd orice alte scopuri comerciale;

Articolul 28. Alte excepții și limitări

- **utilizarea, prin comunicare sau prin punerea la dispoziția publicului în regim interactiv, în scop privat de studiu sau de cercetare de către persoanele fizice, prin intermediul unor echipamente speciale din localurile instituțiilor menționate la art. 27 alin. (1), a operelor și a altor obiecte protejate aflate în colecțiile lor și care nu fac obiectul achiziționării sau al licențierii;**
- **fixarea în formă electronică a operelor intrate în domeniul public în scopuri de arhivare de către biblioteci, fără obținerea unui avantaj economic sau comercial, direct ori indirect.**

Protecția drepturilor de autor asupra copiei în Internet

În Republica Moldova Nu există un act normativ cu privire la protecția drepturilor de autor asupra copiei în resursa deschisă - INTERNETUL, protecția fiind asigurată de Legea nr.139, cu modificările și completările corespunzătoare.

Articolul 29.Utilizarea programelor pentru calculator și a bazelor de date

- **Dreptul da autor se extinde nu numai asupra operelor literare, artistice și științifice ci și a bazelor de date, art.7, aliniatul (m);**
- **Aceste excepții reprezintă limitele de exercitare a dreptului de autor;**
- **Limitarea dreptului de autor se aplică cu condiția generală ca aceasta să nu aducă prejudicii valorificării normale a operei, a bazelor de date (bibliotecile sînt producătoare de baze de date, cum ar fi cele rezultate din proiectele de digitizare, cataloagele de bibliotecă și registrele cu metadatele create de biblioteci).**

Dreptul bazelor de date

- **Bibliotecile sînt cei mai mari utilizatori ai bazelor de date, obținînd access deschis prin intermediul licenților de la editorii informației electronice. ..**
- **Dar să nu lezeze drepturile și interesele legitime ale autorului.**
- **Excepțiile și limitările sînt suficiente pentru a răspunde serviciilor moderne de informare și documentare,**
- **Măsurile de protecție tehnologică nu împiedică bibliotecile de a utiliza legal excepțiile și să asigure conservarea patrimoniului cultural, național și universal,**
- **excepțiile sînt extinse asupra bazelor de date introduse pentru a crea noi oportunități digitale.**